

VERKIR Í MJÓBAKI

TILMÆLI UM VERKLAG VIÐ MYNDGREININGU

Inngangur

Tilmæli þessi eru byggð á leiðbeiningum The American College of Radiology (ACR) um val á viðeigandi myndgreiningarránsknum vegna verkja í mjóbaki sem fyrst voru gefnar út árið 1996 og síðast endurskoðaðar 2011.

Bráðir mjóbaksverkir með eða án rôtarkvilla eru góðkynja ástand sem lagast nær alltaf af sjálfu sér og þarfnast sjaldan myndgreiningar.

Vísbendingar um að bakverkur þarfnist nánari skoðunar (rauðar veifur)

- 1. Áverki
- 2. Óútskýrt þyngdartap
- 3. Konur > 50 ára, karlar með beinþynningu eða samfallsbrot
- 4. Óútskýrður hiti, saga um þvagfærasýkingu eða aðra sýkingu
- 5. Ónæmisbæling
- 6. Sykursýki
- 7. Saga um krabbamein
- 8. Sprautufíkn
- 9. Langvarandi notkun sykurstera
- 10. Beinþynning
- 11. Aldur > 70 ár
- 12. Brottfallseinkenni, vaxandi eða fatlandi
- 13. Mænutaglsheilkenni
- 14. Verkur lengur en 6 vikur
- 15. Saga um skurðaðgerðir á baki

Verkur í mjóbaki:

1. Einfaldur mjóbaksverkur og/eða rótarkvilli sem ólíklegt er að þurfi skurðaðgerðar við. Engar rauðar veifur ( )

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	2		0
Röntgen lendhryggur	2		
Beinaskann	2		
TS lendhryggur án/með skuggaefni	2		
Vægi: 1,2,3 = Almenn ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

2. Lágorkuáverki, beinþynning, staðbundin eða vaxandi brottfallseinkenni, aldur >70 ára

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	8		0
TS lendhryggur án/með skuggaefni	6	SÓ kjörrannsókn. TS ef frábending fyrir SÓ eða SÓ ekki aðgengileg. Niðurstaða annarrar myndgreiningar ekki fullnægjandi.	
Röntgen lendhryggur	6	Oft fullnægjandi sem fyrsta rannsókn við áverka, beinþynningu eða aldur >70 ára.	
Beinaskann	4		
Vægi: 1,2,3 = Almenn ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

3. Grunur um krabbamein, sýkingu eða ónæmisbælingu

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	8		0
TS lendhryggur án/með skuggaefni	6	SÓ kjörrannsókn. TS ef frábending fyrir SÓ eða SÓ ekki aðgengileg. Niðurstaða annarrar myndgreiningar ekki fullnægjandi.	
Beinaskann	5		
Röntgen lendhryggur	5		
Vægi: 1,2,3 = Almenn ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

4. Mjóbaksverkur og/eða rótarkvilli sem líklegt er að þurfi skurðaðgerðar við

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	8		0
TS lendhryggur án/með skuggaefni	5	SÓ kjörrannsókn. TS ef frábending fyrir SÓ eða SÓ ekki aðgengileg. Niðurstaða annarrar myndgreiningar ekki fullnægjandi.	
Röntgen lendhryggur	4	Vanalega ekki nægjanleg til greiningar.	
Beinaskann	4	Getur verið gagnlegt við slit í bogaliðum, streitubrot og bogarof (spondylolysis).	
Vægi: 1,2,3 = Almennt ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

5. Fyrri skurðaðgerðir á lendhrygg

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	8		0
TS lendhryggur án/með skuggaefni	6	Getur átt við eftir spengingu. SÓ kjörrannsókn. TS ef frábending fyrir SÓ eða SÓ ekki aðgengileg. Niðurstaða annarrar myndgreiningar ekki fullnægjandi.	
Röntgen lendhryggur	5	Getur verið gagnlegt að taka mynd í beygju og réttu.	
Beinaskann	5	Getur verið gagnlegt til að greina falslið (pseudarthrosis).	
Vægi: 1,2,3 = Almennt ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

6. Mænutaglsheilkenni (Cauda equina syndrome)

Myndgreining	Vægi	Athugasemdir	Geislun
SÓ lendhryggur án/með skuggaefni	9		0
TS lendhryggur án/með skuggaefni	5	SÓ kjörrannsókn. TS ef frábending fyrir SÓ eða SÓ ekki aðgengileg. Niðurstaða annarrar myndgreiningar ekki fullnægjandi.	
Röntgen lendhryggur	4		
Vægi: 1,2,3 = Almennt ekki viðeigandi. 4,5,6 = Gæti verið viðeigandi. 7,8,9 = Oftast viðeigandi			

Útgefið: Apríl 2012

Höfundar:

Marianna Garðarsdóttir röntgenlæknir

Ari J. Jóhannesson lyflæknir

Einar Hjaltason bráðalæknir og skurðlæknir

Gunnhildur Gunnarsdóttir hjúkrunarfræðingur, verkefnastjóri

Heimildir

[ACR APPROPRIATENESS CRITERIA](#)

Sótt á www.acr.org þann 10. Janúar 2011.

http://www.acr.org/SecondaryMainMenuCategories/quality_safety/app_criteria/pdf/ExpertPanelonNeurologicImaging/LowBackPainDoc7.aspx